

OORLOG EN VREDE...

60 jaar bevrijding. Niet gedacht dat het nog zo vers in het geheugen lag, verbaasd ook om zoveel boeken op de markt, artikels in de media, films op televisie.

Het heeft natuurlijk te maken met commercie, de oorlog blijft goed in de markt liggen. Maar er is meer. Het is de laatste 'grote' oorlog die wij hebben meegemaakt, de laatste oorlog ook waar 'goed en kwaad' zo duidelijk afgebakend

was. Geen twijfel wie de vijand was - althans voor de overwinnaars. Er werd gevochten tegen het nazisme, tegen de terreur van rechts. Een direct referentiepunt dus naar de zwarte dreiging van vandaag. Hoewel we ons de vraag kunnen stellen of het 'rechts' van toen te vergelijken is met het 'rechts' van nu. Of de context niet totaal anders is.

Verbaasd ook over hoe gevoelig nog alles ligt, niet alleen de collaboratie, maar ook het verzet. In die zin is het project Tegendruk. Geheime pers tijdens de Tweede Wereldoorlog voor Amsab-ISG een totaal nieuwe ervaring. Het project groeide uit een samenwerkingsverband tussen de Stadsbibliotheek Antwerpen en Amsab-ISG-Centrum Antwerpen rond microfilms, dat al een tijdje loopt. Vanuit de zorg om de conservering van de eigen collecties sluikpers - de geheime blaadjes en kranten die tijdens de oorlog

circuleerden - groeiden een tentoonstelling en een publicatie, waarin ook het Studie- en Documentatiecentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij (SOMA) en de Universiteit Gent participeerden. Wat daarbij vooral opvalt, en dit in contrast met de talrijke analyses over de collaboratie, is hoe weinig nog geschreven is over het verzet, zijn werkelijke rol en de perceptie ervan. En dat eigenlijk niet zwart op wit kan worden gezegd wat nu de impact was van dat verzet. Een hiaat in de geschiedschrijving waaraan gewerkt wordt: in het SOMA loopt een onderzoeksproject hierrond met twee jonge onderzoekers, Jan Laplasse en Karolien Steen. We horen er zeker nog van.

Ook in Brood & Rozen maken we ruimte voor de Tweede Wereldoorlog. Niet dat oorlog, verzet en collaboratie tot het werkterrein van Amsab-ISG behoren. Maar er zijn raakpunten. Zoals de rol van links in het verzet. Geert Van Goethem schreef een bijdrage over de 'papieren' oorlog van de geallieerden in België tijdens de Tweede Wereldoorlog, hoe ze daarmee probeerden de gewone Duitse soldaat te demoraliseren, en welke de rol daarin was van de ondergrondse socialistische beweging.

Naar aanleiding van zestig jaar bevrijding organiseerde Amsab-ISG in de Stadsbibliotheek van Gent ook een affichetentoonstelling met de vredesduif als centraal symbool. U vindt binnenin een selectie hiervan. Affiches van overal, over verschillende decennia heen. Affiches als noodkreet, als oproep, als memento. Dat oorlog eigen is aan de mensheid, dat vrede relatief is, en dat we die dus moeten koesteren, hier in het Westen. En fundamenteel gelukkig zijn hierom. Zonder moraliserend vingertje dan wel...

Paule Verbruggen